

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.

Pe jum. an . 12 "

Pe 1 lună . 2 "

Nrul de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.Nrul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrisuri nu se în-
apoiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Luptă națională în Timișoara.

Alegerile de astă toamnă de membrii în congregațiile comitatelor, restaurări cum li-se zice, ni-au adus din mai multe părți și în multe privințe dureroase surprinderi. Chiar la noi în Arad, unde există o tradiție de luptă națională, unde s'a muncit și se muncеște și unde și în ultimele alegeri s'a în-
trat cu oarecare pregătire, rezultatul nu a fost mulțumitor. Sub impresia primului moment — pe care mai târziu am putut-o însă rectifica — am scris chiar cu multă amărăciune, inclinați fiind a crede că principala cauză a căderii noastre a fost propriile slăbiciuni și nu volniciile stăpânirii. Deși, precum spuseseam, impresia s'a dovedit nemotivată, căci adevărul era că aici în Arad perdusem numai ceea ce trebuia să câștigăm, încolo mandatele la comitat ni-au sporit cu trei. Am suferit înfrângeri însă pe cât știm în Caraș-Severin și nu ni-s'au raportat învingeri nici din comitatele ardelenе.

Am avut cu toate aceste și locuri unde am cucerit, locuri unde până acum românii, deși în majorități mari, nu aveau de loc reprezentanți în sălile comitatelor, unde se hotără de ei, fără ei, și de unde nici măcar un glas de protostare nu se putea ridica contra ticăloșilor de tot felul câte se săvârșesc împotriva românilor.

Astfel am intrat în oare-care număr — nu-i vorbă disparent, dar față de trecut când eră aproape nimica, totuși e un

progres — în sala congregației din Oradea-mare, dar mai ales în sala congregației din Timișoara.

În comitatul acesta românii fac aproape 41 proc., 162756 români din totalitatea de 398,010 a locuitorilor. Cu toate acestea, drept ilustrare cum se înțelege în Ungaria egala îndreptățire națională, românii în reprezentanța comitatului nu aveau decât 2—3 inși din numărul de 600 a delegațiilor comitatensi. Așa era drept, așa era patriotic, ca toți veneticii, toți pripășiții să stea aici și să legiuiască și să administreze interesele multiple culturale, politice și economice ale poporului român. S'a și făcut în comitatul acesta o administrație de i-s'a dus veste și poveste în toată țara.

La ultimele alegeri, fie ca rezultat al deșteptării naționale care fără îndoială se observă în comitatul acesta, fie că — precum spun unșurii — o ceartă dintre fișpan și vicespan a slăbit puțin friul — românii au putut pătrunde în număr de vre-o 45—50 în sala comitatului. Cantitativ deci foarte puțini, căci după proporția numerică românii ar trebui să fie reprezentați cu 246, calitativ însă învingerea n'a lăsat nimic de dorit: au intrat cele mai bune elemente ale noastre de acolo. În frunte cu veneratul fruntaș al părților bănățene, dl *Emanuil Ungurian*, aceasta inimă de aur pe care o curosc românii de pretutindeni, luptători nooi, luptători viguroși pe cari mai ieri alaltăieri nu-i aveau românii d'aici, au fost trimiși de popor în sala comitatului. O pleiadă întreagă de avocați, proto-

popi culți, preoți inteligenți și inimoși avușeră acum prilejul de a se organiza în club național comitatens și a începe organizarea luptei pentru rezistența națională și mai presus de toate pentru ridicarea moralului național pe aiurea sdruncinat poate pe urma unei nelucrări atât de îndelungate.

Cutezanța românilor de a trimite fii de a lor care să-i reprezinte în congregație, nu li-o poate însă iertă nici șoviniștii, nici stăpânirea. Un fișpan și un vicespan, care se certau între olaltă și din disarmonia cărorora se crede că au putut intra românii și celelalte naționalități, au trebuit să plătească cu posturile lor micul succes al românilor. Iar că droaia de șoviniști, cu ce sentimente îi primește pe români, au dovedit-o în adunarea de ieri când au onorat cu adevărate urlete de sălbatici cele mai inofensive cuvinte din partea românilor.

Lupta națională în comitatul Timișului mai are însă și alte șanse. Deodată cu românii au putut intra și un număr de 40—50 de sârbi, cam tot atâția nemți și vre-o câțiva bulgari în sala comitatului. Deși în privința sentimentelor naționale aceștia sunt mai înapoiți ca românii și le lipsește mai ales pătura intelectuală, o pătură de conducători, românii pot câștiga în ei, cultivându-i, o foarte prețioasă alianță. S'a văzut și ieri în congregație, când oratorul român a fost atacat de către șoviniști, sârbi au sărit cu mai multă înverșunare contra șoviniștilor, și nemții, potrivit temperamentului lor secundau și ei cu aprobări cuvântarea d lui Ungurian. Nu mai încapе nici o în-

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Furtună.

De Constanța Hodoș.

De un ceas se frământă Zina în balcon. Jcs, marea întinsă cu luciri întunecate se pornise să fiarbă, izbindu-și valurile de stâlpii balconului; cum de cuteză zidul să i-se pună în cale?

În sufletul femeii patima clocotea asemenea, nercăpătoare în strâmtul piept.

— Unde poate să înărzie atâta?

» În amurgul inserării, înainte de aprinsul luminilor, voiu fi la tine! — îi șoptise.

Și acum, de un ceas s'au aprins luminile în port și la ferestrele palatelor de pe malul mării, și dânsul tot nu mai venea!... Tâmpile i-se băteau, dornici să deschidău ochii arzătorii și negri ca noaptea, și brațele se întindeau ca două aripi albe, gata să se desprindă de pe pământ spre largul mării. O umbră se zărește departe: e barca lui!

Și desperarea sfâșietoare o cuprindea când barca trecea nepăsătoare în dâra albă a luminelor, fără răspuns la întinderea brațelor.

— Nu vine! N'o să mai vină, niciodată!

Se îngroapă fruntea aprinsă în perina jețului și o clipă mințea zdrobită refuză gândirea.

Care din multele piedeci s'au pus în calea lui și nu-l lasă să vină, nici la chemarea ei duioasă: Leon — Leon!... Și nici la țipetul ei desnădăjduit: Ah, moartea, moartea ar fi mai dulce decât acest chin al îndoielii!

Fărădelegile se pedepsesc. Și amorul lor așa a fost dela început: neertat, o crimă!

Urgbile trandafirii se ating în rădăcina părului bogat și luciu ca unda neagră. Zina se pornește să răză. Nebună! El are o soție. Și i zice chiar: soție! Blandă alintată și plăpândă ca un copil. Ii zimbește cu nevinovăție și se alipește cu atâta încredere de brațul lui!... Ea are un soț. Bun bogat și darnic. O îmbracă în mătășuri, dantele și bijuterii... A luat-o din amor.

Buzele arse ale zirei se deschid iar într'o zim-bire disprețuitoare. Ce neștiutoare e tinerețea! Dacă ar fi amorul așa în toate unghiurile, de ce ar mai fi cântat și plâns, ar pricinui nenorociri și ar seceră atâtea vieți?

Nu. Amorul e înclăstarea rară a două suflete alese create anume unul pentru altul, suflete cari s'au căutat multă vreme și s'au găsit, chiar după ce au încercat gingășia altor simțiri și deziluzia lor. Bucuria unui tovarăș adevărat, puterea pentru sborul deasupra deșertului plin de primejdii, gând în gând, aripă largă aripă. Triumful vieții e amorul! Triumful cel din urmă, triumful cel adevărat, după care nimic nu poate să mai vină fără de care nimic nu poate să mai fie!

— Al meu iubit Leon...

Un val mai puternic se sparge de zid, o tresărire și un țipet de bucurie, desrobitor.

— E ei! E ei!... Ah, vino... vino...

O barcă mică întunecată se arată de departe, din spre port, tăind încet rîurile de lumină se luptă cu valurile negre, șerpi uriași, răsvrățiți... Nu poate să fie altul decât el!

Marea din clipă în clipă se agită mai tare... Cine altul ș'ar pune viața așa în primejdie?

Zina se frânge în două peste balustradă...

— Dumnezeu!

Barca nu se mai vede. Un val puternic a trecut peste ea, a răsturnat-o, a înghițit-o, și nu se mai vede decât rostogolirea apei, nebună, și nu se mai aude decât urletul ei fioros.

— Leon!... Leon!...

Gata-i să se arunce în fierberea iadului, să-l caute, să-l prindă dintre valuri, o clipă să-l mai strângă la piept, și în gândul ei străbate o ironie crudă: ah, cine a cutezat să-l facă pe Dumnezeu, după chip pe om!

Țipetele ei se pierd fără răspuns. Vântul înfășoară obrazul alb în părul umed de stropiturile apei sărate, ea îl mușcă între dinți și-l smulge, părul frumos, și strâns între pumni îl apasă peste piept: Asurzitoare, uclgășe furtună!

— Ah!

— Zino, tu ești?

— Leon!

În vâltoarea de sub balcon barca se leagănă plină de apă... Înalt și puternic el se ține drept și întinde mâinile spre ea:

— Aruncă-mi frânghia!

Peste o clipă se țin îmbrățișați.

— De ce ești așa palidă azi? Și ochii îți sunt mai strălucitori ca altă dată... Te uiți la mine, și nu-mi spui nimic?...

Ea îi zimbește, culcată pe sofa în lungă-i halnă albă, îi strânge mâna șoptind:

— Te iubesc.

— M'ai așteptat mult?... Credeai că nu mai viu?... Ți-a fost teamă că mă înghite marea?

doială că lupta națională a românilor îi va deșteptă și pe dânșii și de aici, din sala comitatului, se va duce acasă la sate curentul de naționalism care-i va uni pe cei oprimați și-i va duce la izbândă.

Până la sfârșitul acesta însă, a dovedit o și ziua de ieri, vor trebui să urmeze încă mari și grele lupte. Acestea îi așteaptă în deosebi pe români. Ei sunt mai conștienți, ei mai tari, mai instruiți, cu un cuvânt mai capabili de o luptă politică. Ei vor trebui, să se organizeze nu numai pe sine ci să organizeze și pe ceilalți. Ca să o poată face asta, trebuie să muncească mult, să dea pept cu bărbăție înăuntru sălii împotriva oricărui terorism și să închege și să consolideze rândurile înafară, grijind de cercurile electorale, de viața din comune, din sate, căci acolo este temelul. Să nu aștepte dela nimeni nimic, să nu aștepte mai ales, mult trimbițata organizare din Budapesta, căci atunci ar trebui să aștepte prea mult, ci să procedeze înșiși ei de ei la munca de organizare, înregimentând, în cadrele clubului naționalist din Cameră, pe fiecare aderent al partidului nostru și stringând și mijloacele bănești necesare pentru o luptă politică. Așa s'a făcut și în Arad. Organul acesta, care este și al lor, le stă bucuros la dispoziție ajutându-i în munca aceasta în toate privințele.

Ei sunt și cine să organizeze și și au pe cine să organizeze. Satele din jurul Timișorului sunt cele mai înfloritoare sate românești. Și că în privința culturală încă nu stau rău, o dovedește și frumosul rezultat din protopopiatul dlui Puticiu, unde comunele rând pe rând au mântuit școala votând întregirea cerută de lege. Unde se face aceasta, acolo este nu numai bogăție, ci și sentiment.

Iată de ce, cunoscând, oameni și împrejurări, noi salutăm cu cele mai bune nădejdi-frumoasa luptă ce s'a angajat în comitatul Timișului.

Banca austro ungară. Acționarii băncii austro-ungare au ținut ieri adunare în Viena, sub prezența cavalerului guvernator Billinsky. Singurul obiect la ordinea zilei a fost: consiliul să fie autorizat a cere dela guvern prelungirea privilegiilor băncii. La ședință au participat 310 acționari. Consiliul a dat seamă de gestiunea anului încheiat și pe baza acestui raport a cerut voie să solicite prelungirea privilegiilor, ceea ce s'a și primit unanim.

Plasarea la meserii.

De Teodor Filipescu.

Am arătat («Tribuna», 1907 nr. 253 și 254) importanța unei instituțiuni pentru plasarea băieților la meserii și în comerț. Primind foaia »Meseriașul«, 1907 nr. 29 pe care o redactează dl Constantin Liuba în Lugoj, văd că și redacția numitei foi și-a luat nobila misiune pentru plasarea la meserii. Instrucțiunea e foarte bună, numai că fără bani nu se pot plasa băieți săraci, și e întrebarea ce se face în aceste cazuri. Pe urmă, nu e destul a plasa băiatul, la un meseriaș, ci trebuie cu acesta făcut un contract (în scris) sub care condițiuni e primit și când se va libera caldă. Mai departe persoana (instituțiunea), care a plasat băieți trebuie să se îngrijească, dacă băieții capătă hrană suficientă și sănătoasă, dacă sunt bine tratați de măestrii, și de nu sunt poate întrebuințați mai mult ca servitori pentru lucruri grele în economie, în loc de-a învăța meseria.

Cetind la pag. 3 anunțul »Asociațiunii meseriașilor din Brașov«, cari caută 20 de învățăcei (pentru curelari, tinichigi, cojocari, măsari, pantofari, croitori, rotari, fauri, cismari și măcelari) sub condițiunea să învețe 4 ani, iar părinții lor să-i prevadă în acest timp cu haine, încălțăminte, albituri, să plătească taxa anuală de circa 16 cor. la cassa de bolnavi, și să le cumpere cărțile de școală, mă simt obligat să fac atent publicul român, că n'aș fi crezut că există și frați, cari să exploateze astfel sărăcia noastră.

În lumea întreagă și în Bosnia-Herțegovina e uzul a primi la astfel de meserii băieți pe 3 ani, dacă părinții (resp. societatea de plasare) se îngrijesc de haine și hrană, pe 4 ani însă e obligat măiestrul să prevadă pe învățăcel cu toate trebuințele susamintite, pe cari le cer meseriașii din Brașov dela părinții băieților. În toată lumea, și aici în Bosnia autoritățile ocrotesc băieții plasați, și cred că și în Ungaria e tot așa. Dacă însă sașii (binecunoscuți ca inimi românilor) ar proceda altfel, atunci trebuie astfel de meseriași și comercianți boicotați de publicul român. Presa română e datoare să aducă la răvaș astfel de exploatare, ca să i cunoască publicul nostru, care n'are ce căuta în bolta (prăvălia) unui astfel de inamic al neamului nostru. În astfel de cazuri sunt preoții și învățătorii noștri chiar deobligați, să spună țaranului, să se ferească a duce banii aceluia individ, care își bate joc de sărăcia și nevoia noastră.

E evident că contra astorfel de exploatare poate pași energic numai o instituțiune ca persoană morală, a cărei nobilă misiune am arătat-o de atâtea ori. Autoritățile vor ajuta-o, căci legea prevede ocrotirea minorenilor și servitorilor. Somez de aceea încă odată pe dl Victor Tordășianu să susțină statutele Reuniunii pentru plasarea la meserii și în comerț, căci e timpul să ne gândim și noi la datoria noastră, de a ocroti pe cei săraci și fără sprigin. Câtă bucurie vor simți acești învățăcei la Crăciun, când întruniți la un prânz comun (pe costul Reuniunii) vor căpăta și câte un dar, (ceva bani, un călindar, poame etc.) după ce vor fi ascultat o prelegere cu conținut moral, ținută de un preot sau învățător. În astfel de mod se pune temelia sigură a neamului, căci numai prin solidaritate crește puterea indivizilor, fie aceștia cât de mici și slabi.

În fine nu pot să nu îmi exprim mirarea, pe care o simt cetind *Foia Meseriașului* »Despre igiena creșterii copiilor« de

Ea dă din cap; buzele roșii cheamă și ochii ard de un foc nepotolit. El o desmiardă.

— Mai tare ești ca datoria... Mai duice ca viața... Mai scumpă decât toate comorile lumii...

Ea se ridică înaltă, aproape așa de înaltă-i ca el, își desfăce din nou brațele, aproape așa de puternice ca ale lui, și ride acum în hohot scurt, hohot de triumf și nebună îl strânge în brațe ca într'un chiot de bucurie, și se sbate la pieptul lui, sub voluptatea sărutărilor fierbinți.

— Scumpo, pasiunea mea oarbă, tu...

Ș'apoi după ce ea, iarăși a rămas gânditoare cu ochii strălucitori, cu buzele arse și mute, el s'a așezat lângă ea, pe un scăunel, a prins brațul ei alb, desfăcut din mâneca largă a hainei și-i netezește pielea trandafirul:

— Cine te-a învățat arta seducțiunii?

Ea îl privește mai într'adins, cu un zimbet încremenit.

— Cine te-a învățat să iubești așa?

Abia s'aude șoptirea:

— Tu!

Nu rămâne nici un loc neatins de sărutări pe brațul alb.

— Nici odată nu te-am văzut frumoasă ca în seara asta!... Nici odată n'am rămas mai convins că nu, nu mă pot despărți de tine, nici odată!

Ziua tresare.

— Te-ai gândit să te despărți?

— Nu. Dar vezi, ne iubim de mult, cu aceiaș patimă, de doi ani! Decum te-am văzut intrând pe sală, un farmec deosebit m'a atras spre tine... Și te-am cucerit repede, nu mi-ai resistat mult, așa-i?

— M'ai cucerit ș'pti ea.

— Bărbatul tău, par'că simțise primejdia și ne petrecea din coada ochiului. Am fost silit să sfârșesc vizitele mele de după amiază, ș'atunci au început cele de acum.

— Fără de sfârșit.

— Fără...

Se auzi șgomot dinspre mare.

— Nu vine?

Ea rămase liniștită.

— Abia după miezul nopții... Fil liniștit, ș'atunci nu vine dinspre mare.

Se făcu o pauză lungă.

— Liliiana mea nici azi nu bănuște nimic.

Ziua tresare din nou. Se ridică și își trage brațul sub mâneca hainei.

— Liliiana ta?

— Sufletul ei naiv și curat n'ar putea să bănușcă trădarea.

Par'că s'a cutremurat pământul.

— Crezi? Și te bucuri? Sufletul ei! Il vezi tu, il simți, sufletul ei?

Rămase cu mâinile încrucișate privind țintă în ochii lui, așteptând răspunsul. El ezită.

— Une ori...

Infrigurată ea se încleștă de brațul lui și gemu:

— Nu... nu-mi spune...

Ei se sperie de paloarea ei și caută din nou, cu mângâieri și sărutări pătimașe să i alunge gelozia.

— Tu știi ce mult te iubesc... Nu pot să compar sufletul ei cu al tău. Ea-i slabă, fără voință, un copil pe care dacă nu-l duci de mână, pieri... Tu ești inteligentă, vie, puternică și caldă cum e raza de soare...

— Și dacă ar trebui să te despărți de una dintre noi?

— De ce-mi pui așa întrebări? Tu știi că nu se poate.

— Și dacă eu n'aș mai putea altfel?

El începu iar cu mângâieri.

— N'ai zis tu că mă iubești, cu iubirea aceea mare, desinteresată, care jertfește tot și nu cere în schimb nimic afară de iubire?

— Iubirea ta toată, nu împărțită. Nu mai pot altfel. Nu mai pot, Leon, nu mai pot. Tu nu știi ce s'a petrecut cu mine azi, în clipele când credeam că nu vii, că poate n'o să mai vii nici odată, că ziduri nelinvinse sau moartea ne-au despărțit pentru totdeauna. Chin mai nelincurat nu pot să-mi închipui, Leon. Și chinul gândului că peste câteva minute iar mă vei părăsi și voiu aștepta mult, cu îndoiială, până să vii, e tot așa de păgân — păgân și nu mai încapă în inima mea; o sfășie!...

— Zino, fi cuminte și crede-mă, trec și eu prin sbuciumări grele pentru tine... Azi până m'am hotărât să vin, nici nu știi ce lupte am avut ce remușcări am simțit...

— Ah! remușcări?

— Nu te mira. Omul are și conștiință... Dar tu ai învins. Am venit la tine cu primejdia vieții mele... Nu-ți ajunge? Lângă tine uit datoria, conștiința, mă uit și pe mine...

Ea îl privea înspăimântată.

— Și când nu ești lângă mine?

— Te doresc.

— Stai mereu cu mine!

— De s'ar putea... Cine ar fi mai fericit?

— Tu? Într'adevăr?

dr. Ioan Fometescu, care prin materia academică (aparatură Soxhlet, măsurătoare, perhidrol, superoxidat etc.) e merit pentru viitoarea generație românească feminină, care și-a luat doctoratul de medicină sau chimie la universitate, dar nici decum pentru femeia română a meseriașului sau a plugarului de acum. Redacția »Meseriașului« poate aduce notițe bune din revista »Igiene« dacă există în România, sârbii posed în limba lor o asemenea revistă. Datorința »Astrei« e să popularizeze igiena plugarului, igiena creșterii copiilor etc. etc., dar nu în mod academic, ci popular. Eu însumi am avut intențiunea să compun în românește întrebunțarea drogurilor, ierbelor etc. ca medicamente pentru popor, dar din cauza lipsei de timp regret că nu sunt în stare să o fac. Pun la dispoziția »Astrei« o carte nouă germană, după care un medic român ar putea scrie ușor o cărticică pentru poporul nostru, cum să lecuiească boalele cele mai răspândite, fără medic sau până la sosirea medicului. O altă cărticică ar trebui să învețe poporul nostru, cum să își crească copiii dela naștere până la 2 ani, căci și poporul nostru în neștiința lui pierde atâtea ființe în această vîrstă fragedă.

Luminați poporul, căci fără cultură nu e progres. Ingrijiiți de copii, căci tinerimea e speranța lumii.

Sarajevo, 21 Dec. 1907.

Din România.

Dela Senat. Ședința dela 13/26 Decembrie 1907. La ordinea zilei discuția proiectului de lege asupra reorganizării judecătorilor de pace.

D. Gr. Procopiu, raportor, dă cetire raportului comitetului delegațiilor asupra proiectului de lege.

Di I. Grădișteanu regretă lipsa de severitate cu care au fost pregătite reformele guvernului și în special proiectul în discuție, al cărui raport nu se întemeiază nici pe statistici și nici măcar pe afirmațiile organelor competente.

Analizând economia proiectului, oratorul constată că nu este justificată desființarea judecăto-

riilor comunale de atâtea ori înființate și desființate și ale căror efecte încă n'au putut fi apreciate.

D. Grădișteanu combate inovațiunile aduse prin acest proiect de lege și spune că ar fi fost mai bine să se fi sporit numărul judecătorilor.

Di Th. Ioan spune că ar fi fost mai bine să se fi modificat actuala lege, decât să se aducă o lege cu totul nouă, care este menită să producă fierbere în populație, mai cu seamă când ea este incultă ca a noastră.

După dsa multe dispozițiuni din actualul proiect de lege ar fi trebuit să figureze mai curând în codul penal sau în codul civil.

Proiectul va da naștere la formarea de diferite categorii de cetățeni chiar printre clasa țărănească. Dsa își rezervă dreptul de a propune amendamente.

Di Al. Valerian Ursianu constată că proiectul de lege în discuție face parte din reformele guvernului, menită a contribui la ridicarea și îmbunătățirea clasei țărănești. Fără justiție nu se poate asigura ordinea și progresul în țară.

Se spune că aplicarea acestei legi cere cheltuieli, dar pentru a asigura pacea internă a țării trebuiesc făcute sacrificii.

Examenul de capacitate nu poate intra nimic jicni amorul propriu al Universităților noastre.

Aprobă limita de vîrstă ce se prevede, căci un om prea tînăr nu poate fi bun judecător.

Roagă Senatul să ia legea în considerare și să procedă la discuția pe articole.

D. G. Cantili constată că proiectul de lege conține foarte multe dispozițiuni excelente, dar și puncte cari trebuiesc modificate.

Declară că va vota proiectul, cu condiția de a se modifica unele părți din el.

Di Toma Stelian, ministru de justiție. Primesc modificări.

Di Cantili termină zicând că proiectul de lege trebuie votat, el făcând parte din marea operă de reforme a guvernului.

Di Toma Stelian ministru de justiție, constată că proiectul de lege s'a imprimat de mai bine de două luni și de 10 zile el a fost distribuit senatului, așa că timp n'a lipsit nimănui pentru a să-l studieze cu luare aminte.

Discută și răspunde la toate obiecțiunile ce s'au adus.

Constată cu mirare că i-se impută că n'a consultat asupra proiectului de lege înalta Curte de Casație și că aceasta imputare îi vine tocmai din partea unui fost ministru, care a făcut parte dintr'un guvern care a modificat legea înaltei Curți de Casație, fără s'o consulte.

S'a spus că nu era momentul acum de a se

schimba cu totul organizația justiției noastre. Din contra, această reformă se impunea în urma mișcărilor de astă primăvară. Trebuia făcut ceva ca să se evite asemenea evenimente să se mai producă în țară.

Trebuia pentru a se restabili armonia între clasa țărănească și proprietari, să se asigure celor slabi posibilitatea de a obține dreptate și celor tari de a face să li-se respecte drepturile lor legitime.

Analizează cu deamănuntul proiectul de lege, discutând toate obiecțiunile și criticile aduse, și declară că cu noile instituțiuni ce se creează se va aduce un mare folos țării și mai cu seamă populației rurale.

Discuția se închide și proiectul de lege se ia în considerație.

Ședința se ridică la 6 ore.

Țăranii de pe Domeniul Coroanei. Iată circularul ce dl I. Kalinderu a trimis agenților de pe Domeniile Coroanei: Incurând va încetă munca la câmp.

Aceasta îmi dă prilej să vă amintesc circulara din 10 Decembrie 1905, prin care vă invităm a organiza peste iarnă șezători cât de des și a da o deosebită atențiune conferințelor populare.

În zisa circulară v'am expus cari sunt nevoile țărănești, de la lipsa de pământ până la lipsa cunoștinței elementare a purtării gospodăriei și a îngrijirii de sine.

V'am arătat asemenea mijloace mai nimerite pentru împlinirea acestor lipsuri, cari au fost din nenorocire confirmate de dureroasele revolte din primăvara trecută.

E drept, că noi am fost scutiți de vre o mișcare, din motive cari le cunoașteți, dar aceasta nu trebuie să slăbească acțiunea noastră pentru îmbunătățirea stărei locuitorilor. Dimpotrivă, mă aștept să vă dea mai multă putere, căci pe de-o parte, e o mărturie că munca d-voastră de până acum n'a fost zadarnică, iar pe de alta, ea arată, odată mai mult, cât de înțelegători și de sânguincioși sunt sătenii noștri, când sunt bine călăuziți. Acest lucru s'a dovedit și în alte părți ale țării, cu ocazia războaielor, cari au mai arătat cu multă țărnie, datorită ce avem cu toții și îndeosebi cel care trăiesc la sate, de a contribui la luminarea și povățuirea poporului spre cele bune și frumoase.

În totdeauna v'am spus că țin mult la această datorie, care pentru dumneavoastră nu e numai o datorie către neam sau numai de umanitate, ci și o datorie de serviciu. Ea face parte din atribuțiunile d-voastră de funcționari ai Domeniului Coroanei, fiindcă menirea acestuia nu e numai de a servi ca pildă în agricultură și silvicultură.

— Eu, negreșit, îți jur.

Cu un țipet sălbatic ea sări de gâtul lui.

— Se poate, se poate, Leon... Ce nu se poate când vrei, când lubești! Liliانا e tînără, fire blajină, fără nici o pasiune, crede-mă, ființele aceste se împacă ușor cu soarta... Bărbatul meu nu va fi surprins, știe că m-a iubește... Rămâi. Peste un cîș plecăm împreună la Constantinopol, de acolo în Egipt... Ah, aripi, aripi! Ce frumoasă va fi lumea! Am aci atîta, încât ne ajunge ani... la vezi, numără, cât e?

Zina deschise sertare, rostogoli pungi pline de aur, bijuterii, la picioarele lui.

Se întoarse repede, încuie ușa și chela o puse în buzunarul hainei, zimbînd cu mulțămire.

— Va bate și nu va intra, dacă nu e încuiat... Noi plecăm, prin balcor, cu mica ta barcă, până la vapor... Așa-i? Furtuna s'a mai liniștit, se liniștește... Vino, zi da. Să-mi schimb haina...

Incepu să se descheie, rămânând deodată înmărmurită de căutătura lui întunecată:

— Liliانا ar muri...

— Iarăș Liliانا!

— Și copilul meu?...

Zina sări ca mușcată de un șarpe.

— Copil? Ai un copil?

— De trei ore.

Urmă o tăcere lungă când ea eși pe balcon culcându-și capul fierbinte pe balustrada rece.

El se apropie încet netezându-i valurile de păr ondulat.

— Vezi tu, lupta mea, înțelege și iartă-mă... De asta am întârziat.

Ea nu răspunse. Un vultur cu aripa frântă, căzând într'o prăpastie adîncă, n'ar fi mai umilit. Cum nu putuse să fie mai tare decât stîncă de care s'a zdrobit? În mersul ei falnic, încrezător, așa pe sus, nu credeă să mai poată fi stînci.

Și totuși eă aci. Odala aceea, obscură, de departe, cu două paturi de nuc puse unul lângă altul se lumineă cu leagănul micuț...

Se desfăcu din mîngăierea lui și se sculă în picioare, cași când l-ar fi întrebat? De ce mai stai?

— Du-te!

El o privi gales, netulburat, scoțînd ceasornicul.

— Intr'adevăr, vremea zboară... Adio, scumpa mea...

Îi prinse mîmile amîndouă, ea se feri dar nu fu chip. Strînsă de mijloc ei o sărută pe buze, lung, apăsător, fierbinte... Ea gemu ca rănită.

— Cîteva zile n'o să pot veni... Nu mă aștepta.

— Cași scoasă din mîni, ea smulse scara din mîmile lui, și o asvări în par'că, lăsată acum pradă valurilor.

— Ce ai făcut?

Ea își netezi părul sălbatic și se uită triumfătoare, cu un rîs sinistru în ochii lui.

— Zino!

Un fior rece trecu prin trupul lui.

— Ai inebunit?... Vrei să ies prin față, în primejdie să mă întîlnească pe scară cu bărbatul tău?

Drept răspuns ea scoase cheia din buzunar și o aruncă în mare.

El se uită încremenit la ea.

— Ce vrei?

Zimbătoare, ea ciătina din cap.

— Nimic!... Mă iubești, te cred, și te țin la mine. Toată noaptea!

Își strînsă plețele rebele și se așeză la picioarele lui, îmbrățișându-i genunchii. O lumină de nespuse fericire se resfrînsă peste fața ei albă.

— O noapte întregă, Leon... N'a fost întotdeauna visul tău și al meu? O noapte întregă!... Cea din urmă! Nu vrei? Eu nu pot să aștept, nu vreau să aștept... Azi e aci vieța toată, sfârșit! Nu vrei să stai cu mine, singuri, așa cum spuneai, într'o nesfârșită legănare, să nu ne mai deșteptăm...

— Nu se poate, Zino, nu, trebuie să plec.

Ea îl ținea strîns cu puternicile ei brațe, pe când el se uită rătăcit prin toate unghiurile, căutînd un mijloc de scăpare.

Dacă tîrguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

tură, ci și în ce privește ridicarea stărei materiale, intelectuale și morale a locuitorilor. Mai mult, datorită aceasta e în strânsă legătură cu exploatarea rațională a Domeniilor Coroanei, pentru că ori câte mașini am mai aduce, brațele omenești nu vor înceta să fie trebuincioase și să atârne, cu vigoarea și iscusința lor, în cumpăna roadelor și înfloririi la care năzuim.

În urma tristelor evenimente din Martie 1907 și a agitației care a cuprins de atunci aproape toată populația rurală, veți întâmpina de sigur multe greutăți. Țăranii din toate părțile așteaptă să vadă noile reforme, dar aceasta nu trebuie să vă descurajeze ci să vă îmbărbăteze și mai mult, să vă dea noi puteri, mai ales că n'am refuzat nici odată sacrificiile ce ați cerut în acest scop. Pe de altă parte, e chiar în interesul isbutirii reformelor, să vă îndoiți activitatea și să arătați, atât locuitorilor noștri, cât și celor din împrejurimi, că afară de lipsa de pământ și de ocrotirea muncii lor, mai sunt și alte lacune care le fac viața grea. Am avut prilej să vă întretin în numeroase rânduri despre aceste lacune, între cari două sunt mai însemnate: lipsa de învățatură și lipsa de ordine și chibzuință în muncă, ca și în viața sătenilor în genere.

Lipsa de învățatură cu deosebire, nu numai că-i ține în loc dela multe lucruri folositoare, dar nu-i lasă să tragă toate roadele nici din pământul ce au, sau muncesc, nici din puterea și darul cu care i-a înzestrat natura. Tot neștiința îi ține legați de ceace au apucat sau învățat din bătrâni, de prejudeții, de tot felul de credințe vătămătoare și nu-i îngăduie să vadă că timpurile sau schimbat și că nu mai pot trăi ca înainte, deși după statistică, țara noastră numără încă puțini locuitori pe kilometru pătrat. Viața e azi a celor mai culți, mai muncitori și mai economici, a celor care își cunosc drepturile și mai cu seamă datorii, pentru că drepturile implică și datorii, isviresc chiar din acestea. Pilde sunt destule.

Nu mai insist însă asupra lor, dar vă atrag serioasă băgare de seamă, că lipsa de învățatură, se simte acum mai mult de cât ori când.

Învățătura e temelie ori cărui progres și bunăstări și fără dânsa nu se poate face nimic durabil, cum au dovedit o aceleași răscoale, în cari s'au văzut și oameni cu stare dar inculți, dedându-se la călcarea dreptului altora, la jafuri și chiar la barbarii.

Într-o lucrare recentă, publicată în urma unei călătorii de studii și pe baza constatărilor făcute și de alții, dl C. D. Spisarewski, inspector general în ministerul de agricultură și de comerț din Bulgaria, arată că la noi abia 15% din populația rurală știe carte, și că în 1900 aveam numai 4606 de școli primare și secundare cu 413.308 de elevi regulați, față de 4343 școli cu

— Ce nebunie! Doamne, fugi, fugi... Parcă aud sgomot dincolo, la ușa odăii... Bărbatul tău!... Suntem pierduți! Trebuie să plec... O scară! O frânghie dă-mi! Sar în mare!

Descleastă brațele ei de pe genunchi, răind o cu unghiile... Dar ea îl prinse de gât.

— Nu fără mine, nu! Grozavă e așteptarea, îndoială... Siguranța e dulce, bună, veșnică! Te iubesc și nu vreau să mai aștept, să mă despart nu, nici o zi, nici o zi...

— Ești nebună!... câteva clipe și căința va fi târzie! Lasă-mă!

Brutal o dădu la o parte și se apropie de balustradă.

Ea se ridică ca fulgerul și sări înaintea lui.

Luptă crâncenă, neegală. El strângea cu o mână amândouă brațele ei peste piept, cu cealaltă se răzima de balustradă gata să coboare, ea gemu, îl mușcă de mână, se smuci repede și se prăvăli între valuri.

El stătu aiurit.

Ea îi întindea brațele chemându-l cu stăruință:

— Vino... Vino...

Dar glasul se pierdu în urlul undelor negre cari duceau mugind corpul ei alb.

O clipă el se simți atras ca de magică putere spre ea, dar în clipa următoare se gândi la o luptă imposibilă cu valurile și se prinse cu amândouă mâinile de stâlp.

340.663 elevi cât avea Bulgaria la aceeași dată pentru o populație de 3.774.283, care e cu 2.212.407 suflete mai mică decât a noastră.

Nu întru în explicarea cauzelor cari au adus această stare de lucruri, dar este neîndoios, că lumina nu se poate introduce deodată și mai ales fără învățământul primar. Dar până la acestea, cursurile de adulți, șezătorile, conferințele, cum și poveștile dv., și a tuturor celor chemați fie cât de puțin, sunt de mare folos.

În împrejurările prin cari trecem, acestea sunt chiar absolut necesare, pentru că nu e vorba numai de o îndrumare, ca înainte, ci și de stărbirea vrăjbăi, care a cuprins pe țărani, de dobândirea din nou a încrederii lor și de însuflețirea lor pentru o muncă cinstită și o vleață chibzuită, cari singure dau fericirea și adevărata mulțumire.

De aceea vă invit a vă îndoi activitatea, atât d voastră cât și ceilalți agenți, cum și a vă sfătui cu preoții, învățătorii, primarii și ceilalți fruntași din localitate, căci după cum zisei, piedecile peste cari veți da vor fi multe și nu le veți putea învinge, decât lucrând cu toți mână în mână, în armonie și cu toată tragerea de inimă.

Intocmiți de comun acord, după cum v'am arătat prin circulara de mai sus și prin cele posterioare, un program în care firul călăuzitor să fie lumina și povățuirea sătenilor noștri asupra tot ce i privește.

Prin cuvântări limpezi, arătați-le că e nestămată datorința M. S. Regelui, de a-i vedea cât mai curând la o stare mai bună și că pentru a atinge această țintă se cere să pună și dânsii toată bună-voința și să ne urmeze sfaturile, de folosul cărora s'au putut încredința și până acum. Arătați-le că aceeași înaltă datorință a fost cea care ne-a îndemnat să facem totdeauna învoeli omenești și să nu-i apăsăm niciodată cătuși de puțin. Dimpotrivă, am luat asupra noastră multe din sarcinile obștești și i-am sfătuit să se asocieze între dânsii fie pentru a se cultiva, fie pentru a face economii și a aduna capital, din care să se poată împrumuta la nevoi sau să cumpere în comun mașinile agricole mai scumpe.

Dela mopeste cabinete de lectură am trecut, în 1897 după cum știți, la societăți culturale și la societățile economice sau băncile populare, la vânzarea produselor în comun, la cooperative de consum și altele.

În toate acestea am ținut însă seamă de împrejurări, de mentalitatea locuitorilor și mai pe sus de toate m'am ferit de a desvoldă într'înșii închipiri primejdioase. Am căutat asemenea, ca mult-puținul ce am putea face în această direcțiune, să fie făcut cu ajutorul sătenilor, atât pentru a desvoldă și deșteptă într'înșii spiritul de inițiativă, încrederea în puterile lor, cât pentru a îndreptă încetul cu încetul credința ce au, că statul e dator să îi ajute oricând și în orice fel.

Preocupat neîncetat de necesitatea învățătorei, de găsirea și aplicarea mijloacelor pentru răspândirea ei, am dat băncilor populare de pe domeniul coroanei, încă dela început, caracterul unor societăți, cari să se intereseze și de partea materială și de cea intelectuală a locuitorilor. Astăzi, sunt fericit, să constat că această direcțiune a rodit, căci din tabloul aci anexat se vede că societățile noastre economice culturale, în număr de 11, dispuneau la sfârșitul anului 1906 de următoarele fonduri, în cari intră și partea de beneficiu și dobânzi convenite aceluși an:

334.495,27	fond social
57.209,75	depuneri spre fructificare
13.628,00	fond de rezervă
10.696,76	fond cultural, sau
416.029,76	în total.

Cu deosebire mă bucură fondul cultural, care pe lângă multe ajutoare ce s'au dat elevilor sărmani, se ridică totuși la suma de 10.696,74, care reprezintă 19,27 proc. din totalul de 55.510,59 ce aveau la aceeași dată toate băncile din țară, inclusiv ale noastre. Însemnătatea acestei proporții e și mai mare, dacă se raportează la numărul societăților noastre, care formează abia 0,55 proc. din numărul de 2021, câte sunt în țara întreagă.

Cu ocazia întocmirii acestui tablou am făcut și alte observații asupra activității societăților, dar acestea vor alcătui subiectul unei noi circuli.

Prin cea de față doresc să vă mai atrag toată atențiunea asupra modului de cultură a pământului și asupra lipsel legii micilor industrii pentru țărani.

Am făcut până acum tot ce am putut pentru a da de lucru sătenilor tot anul, fie prin înființarea de noi industrii forestiere sau în atelierele domeniilor, fie prin introducerea și desvoldarea lucrului manual în școli, sau prin îndrumarea locuitorilor neîncetat către meserii și industriile domestice. Deși nu putem fi tocmai mulțumiți de rezultatele dobândite, mai cu seamă de ale atelierelor școlare, căci suntem departe de a fi răspândit îndeștul aceste industrii, și mai ales de a le fi înrădăcinat adânc în activitatea locuitorilor, nu trebuie să ne descurajăm, pentru că am avut de luptat cu numeroase neajunsuri; știți apoi că nici o stare socială nu se poate schimba de azi pe mâine, și că pentru a realiza o îmbunătățire, trebuie timp îndelungat, multă muncă și stăruință.

Vă invit deci a examina și a-mi arăta, de urgență, ce ocupații am mai putea procura locuitorilor peste iarnă, atât pentru a nu-și pierde timpul iozadar, cât și pentru a le pune la îndemână un câștig și a l obişnuși cu o viață activă. Și fiindcă în împrejurările de față nu poate fi vorba decât de o îndeletnicire care să dea foloase imediate, mă întreb dacă n'am putea să introducem în fiecare sat, sau în cele cari au mai multă nevoie, ateliere, în cari să lucreze iarna adulții și oamenii mari diferite obiecte, atât pentru trebuințele lor, cât și de vânzare și chiar pentru domeniu.

Introducerea acestora ne-ar da totodată prilej să reînviem încetul cu încetul gustul artistic, care era atât de desvoldat la străbunii noștri, în ce privește mobilele și uneltele de lucru, dupăcum se mai afă în unele părți ale țării și dupăcum se vede din vechile scaune, lavițe, furci, împodobite cu felurite și frumoase sculpturi și desemnuri.

Ca conducători vor putea servi provizoriu, fie d-nii învățători, dacă se pricep în ramura ce se va alege, fie măiestrii atelierelor noastre.

Vom da apoi gratuit atât localul, cât și lumina, încălzitul și uneltele necesare, cum și materialul trebuincios, acesta însă pe un preț redus și numai întru cât vom avea pe domeniu; unde trebuința va cere absolut, vom putea da și materialul giatuit.

În ce privește localul, fiindcă n'avem peste tot disponibil, s'ar putea întrebuița atelierul școlar în anumite zile pe săptămână, sau regulat în fiecare zi, înainte sau după amiază, sau am putea să destinăm o cameră ori o sală mai mare fie din școală, fie din celelalte clădiri.

În această privință vă veți înțelege cu ceilalți agenți și veți căuta să alegeți o ocupațiune folositoare, care să o introducem imediat.

În inspecțiile mele am observat, mai cu seamă în ce privește uneltele mici agricole, că țărani nu le au totdeauna pe toate și în număr îndeștător sau dacă le au, sunt făcute în mod foarte rudimentar, grele și de multeori nu tocmai potrivite destinațiunii lor, din cauza lipsei de material și de unelte. E vorba de unelte, cari obișnuiesc să le facă singuri, căci cât pentru cele cari le cumpără gata, acelea sunt și mai rari.

Mai știu că țărănilor noștri în genere, le lipsește într-o mare parte până și uneltele și mobilele casnice, dintre cari multe se pot face în atelierele ce proiectăm. De pildă mături, lavițe, scaune, mese, cuiere și altele.

Vă veți sfătui asemenea cu preoții, învățătorii, primarii și ceilalți fruntași din sat, cum și cu membri din consiliul de administrație al băncii populare, pentru că dacă încercarea va izbuti, vom da acestor ateliere caracterul cooperațiunii, trecându-le în sarcina societății economice culturale. Nu înțeleg prin aceasta să ne descărcăm de sacrificii, pentru că și dacă vor trece asupra societății, vom urma să le dăm tot sprijinul nostru moral și material până se vor închege bine. Vom munci să înlesnim avântul lor, căci fiind conduse de societate pe răspunderea ei, și având în acest mod interesul mai multor persoane și chiar al sătenilor cari sunt membri în bancă, ele se vor desvoldă mai ușor.

Vă mai atrag băgare de seamă, că ocupațiunile asupra cărora vă veți opri, să nu fie acelea cari alcătuiesc deja existența principală a vr'unei sau mai multor familii din sat. Nu doresc să împiedic dezvoltarea meseriilor; din contră să le încurajez, și chiar prin aceste ateliere în cari cu timpul s'ar specializa unul sau mai mulți săteni, fie pentru a practica totdeauna meșteșugul, fie pentru a-și face dintr'însul un venit accesoriu regulat.

Această nouă îmbunătățire o veți studia din toate punctele de vedere și ne veți face propuneri însoțite de cuvenitele considerațiuni sociale și economice și de estimațiunea cheltuielilor ce ar reclama.

Însfârșit, aștept cu nerăbdare raportul d. v. spre a vă da cuvenita deslegare pentru deschiderea atelierelor fără întârziere. Aștept asemenea să vă văd la lucru în ce privește partea întâie a circulației de față, fiind încredințat că veți fi în sufletești, ca totdeauna, de sentimentul iubirei poporului și al jertfei pentru binele lui și al țării.

Lupta în comitate.

Infrângeri în comit. Făgăraș. În cel mai românesc comitat al Făgărașului, în țara lui Radu Negru, precum ni-se scrie, românii au suferit infrângeri la ultimele alegeri. Aceasta drept urmare a stărilor extrem de ticăloșite din Țara Oltului, care nu sunt de ieri de alaltăieri.

Așteptăm să ni-s'arâte în toată goliiciunea lor aceste stări, ca să le cunoască lumea de pretutindeni, căci totuși e o rușine națională ca în comitatul cu desăvârșire românesc, puterea publică să nu fie nici aici în posesia românilor. Ce exemplu demoralizator pentru celelalte comitate!

Politica sașilor.

Deputatul Cristianului, dr. Gustav Gratz și a roștii Dumineca trecută în fața alegătorilor săi darea sa de seamă. Dr. Gratz a stăruit mai ales asupra chestiunii dacă atitudinea guvernamentală a sașilor se poate aproba sau nu.

În timpul din urmă, zise Gratz, ni-s'au făcut foarte multe imputări, în presa din Viena și din Berlin pentru atitudinea noastră politică. Ni-se face învinuirea, că ne izolăm și dezinteresăm de politica celorlalte naționalități dar mai ales de conaționalii noștri germani din Ungaria. Ni-se face învinuirea că nu căutăm să trezim conștiința lor națională și nu ne punem cu cele 12 mandate ce avem, în fruntea politicii naționalităților cu lozincă de a prefaca Ungaria într'un stat naționalist.

Politica asta însă, zise dr. Gratz, nu ar fi nici serioasă nici chibzuită și nici matură și s'ar împotrivi cu interesele sașilor. Dacă ar fi chiar în interesul sașilor prefacerea Ungariei într'un stat naționalist — precum nu e în interesul lor — ei nu ar putea să facă nimica în privința asta căci statul le-ar răpi imediat influența lor politică și mandatele lor și ar putea cu o mie de mijloace să împedice agitația lor printre ceilalți germani. Politica asta dela care se așteaptă mântuirea germanilor ar putea deci să aducă numai pierirea celor 200.000 de nemți din Ardeal.

Dar prefacerea Ungariei într'un stat «naționalist» nici nu ar fi în interesul statului. Cine privește Ungaria prin prisma politicii internaționale, va vedea că prefacerea ei într'un astfel de stat e cu neputință, că e interesul Europei ce în partea asta a continentului să existe un stat unitar înțelegând prin unitate nu unitatea de rasă ci unitatea politică. Este interesul tuturor marilor puteri ca acele formațiuni de stat desorganizate și neconsolidate cari există în Balcan să nu se întindă până lângă Germania. Prefacerea Ungariei într'un stat naționalist ar aduce însă primejdia asta.

Oratorul spune că e interesul eminent al ungarilor și al sașilor de a conlucra în bună înțelegere față de împrejurările etnografice ale Ardealului. Conlucrarea asta are două condiții întâi ca sașii să fie credincioși ideii de stat, trăgând din ea consecința că fiecare trebuie să învețe limba statului în măsura reclamată de necesitățile sale. A doua condiție e ca limba și cultura sașilor să nu fie atacată de unguri.

Nu e greu de a crea aceste condiții, căci cărmuitorii țării au făcut adesea declarația că nu vor să primejduiască cultura și limba naționalităților. Tendința de maghiarizare cu orice preț răspinge și instrăinează și pe elementele acelea de simpatie lor pentru unguri, cari de altcum nu vor o schimbare a actualului sistem. Ei se simt respinși și se creiază o atmosferă prielnică pentru tendințele contrare statului.

Mai ales între sași, tendințele de maghiarizare

ar produce o adevărată catastrofă pentru unguri. Elementul de putere al sașilor nu e marele lor spor, ca la români, ci situația lor culturală și economică și conștiința dezvoltată a naționalității lor. Chiar dacă ar vrea, ei nu s'ar putea maghiariza, căci între ei trăiesc prea puțini unguri, dar ei s'ar romaniza foarte lesne îndată-ce conștiința lor națională ar slăbi sau ar pieri.

Conlucrarea sașilor cu ungurii este deci un interes comun al amânduror popoarelor. Pentru aceea ungurii sunt datorni să slăbească și să întărească pe sași.

În privința economică sașii sunt mai stăruitori și mai rezistenți decât ungurii și săcuii și ar putea să dea mână de ajutor acestora. În schimb ungurii vor putea să sprijinească pe sași prin căi ferate, prin ajutarea economiei săsești, prin încurajarea industriei. Tendința pur maghiarizatoare nu a putut nici până acuma să împiedice românizarea succesivă a Ardealului, sașii trebuie deci atrași în politica asta.

Dacă în trecut s'au făcut greșeli din amândouă părțile, ele nu trebuiesc repetate ci uitate.

Mișcarea culturală.

Dela Blaj. »Unirea« scrie: În 14 Decembrie a. c. s'au inaugurat seria de serate literare aranjate de Casina română din Blaj. La prima serată au cântat la pian cu dibăcia cunoscută d. șoarele Cornelia și Eugenia Deac, iar Reverendissimul domn dr. Aug. Bunea, președintele Casinei a ținut o conferință despre începuturile și formarea poporului românesc. În urmă d. prof. dr. A. Cheșianu a amuzat publicul numărând cu frumoase vederi de pe valea Oitului. La a doua serată, în 19 Dec. d. șoara Getta Hodoș a delectat publicul cu frumoasele sale prestațiuni muzicale; d. profesor Alesiu Viciu a ținut o disertațiune despre poezia lirică română, iar d. prof. dr. Cheșianu ne-a condus prin ținutul clasic al Italiei arătându-ne pe rând cele mai frumoase monumente de artă cu ajutorul Skioptikonului. Proxima serată a Casinei va fi Duminecă în 29 Dec. seara la 8 ore.

Dela Oravița primim următoarele: Vestitul nostru artist Z. Bărsan, în Oravița își va începe turneul său din 19 până circa 27 Ianuarie 1908 n.

Reuniunea noastră de cântări cedând dorinței artistului și împrejurărilor de aici prea primitoare de cultură românească, a hotărât în una din ședințele comitetului a deschide prin legături private și amicale și în alte centre românești din Bănat calea pentru binevoitoarea primire a lui Bărsan, drept aceea cu devotate rugări purcese din dorința a lăși iubirea de artă românească s'a adresat atât la reuniune cât și prin membri ei în Timișoara, Lugoj, Caransebeș, Vârșeț, Bocș, Ciocova și Bozovici, la cunoscuți părințitori ai artei românești la persoane de valoare — la amici, la reuniuni, și după cum s'a aflat în zelul nostru să facă în localitatea lor pregătirea pentru primire, avizând subscrișul presidiu despre asta și despre zilele primirii. Avem nădejde că Bănatul în modul ăsta își va putea asigura un teatru românesc stabil. Ajute D-zeu! *Dr. Mihai Grosșian*, președinte. *Nicolae Andreiu*, secretar.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 31 Decembrie n. 1907.

— **Suspendarea profesorului Iacob Murășanu.** »Lupta« anunță un fapt grav: guvernul a suspendat pe profesorul Iacob Murășanu dela institutele românești din Blaj și i-a ordonat ca ori să-și nostrifice diploma în timp de 6 luni ori dacă nu, *are să fie dat afară din slujbă.*

Dl Murășanu servește liceului din Blaj de 22 ani. E nu numai profesor distins, dar și compositor cu bun nume.

Volnicia guvernului este o gravă atingere a drepturilor autonome ale școlii române. Lovind în dl Murășanu, ministru lovește în apostolii culturii române. Proteștăm din toate puterile.

— **Cum a cercat guvernul să corupă pe croați.** În ziarul său din Fiume »Novi List« dep. Supilo publică o serie de senzaționale destăi-

nuii asupra atitudinii guvernului față cu obstrucția croată.

Pe ascuns dl Wekerle și oamenii săi au cercat în ton umilit și rugător prin făgăduieli să facă pe croați ca să amintească, dar pe față el rostea discursuri fulgerătoare și patetice împotriva »trădătorilor«. Într'un rând, el a invitat pe șefii croați ca să negocieze cu ei. Croații însă *au refuzat să mai stea de vorbă cu ei.* Polónyi încă pe atunci omul de încredere al guvernului cercă să-l îmbune.

In cele din urmă Wekerle încercă să corupă pe croați. El trimise vorbă la toți că-l va răsplăti cu funcții și demnități înalte, dacă vor ceda, iar în caz contrar îl amenința cu pușcăriia, cu prigoniri și cu nimicirea materială.

— **Tiszaștii nu se lasă.** Se scrie din Oradea-Mare că ieri fiind alegerea funcționarilor comitatului Bihorului, garda tiszaistă desvoltând o activitate mare, a ieșit biruitoare pe toată linia. Foștii funcționari au post toți realeși, iar pe Hranetzky, președinte al sedriei orfanale, l-au trântit, alegând în locul lui pe fibirăul Werner Károly. Fibirău (nou) la Beluș a fost ales Wertheimstein Henrich.

— **Anarhiști în Budapesta.** Poliția din Budapesta aflase că anarhiștii împraștiați din Italia și alte părți au de gând să țină sfat în Budapesta. A trimis deci pe un detectiv isteț, care vorbește mai multe limbi, să se informeze în străinătate, mai ales prin orașele-porturi. A aflat astfel și pe ieri a și anunțat sosirea în Budapesta a doi anarhiști. Poliția din capitală a luat măsuri în toate gările și azi noaptea a și arestat pe un tinăr și o domnișoară sosiți cu expresul, cari au fost interogați încă azi noapte. Ei fac parte din marea organizare anarhistă.

— **Catastrofă pe cale ferată.** Pe linia Budapesta-Fiume, între stațiunile Simonytornya și Pinczehe'y s'au ciocnit Duminecă noaptea două trenuri. Un om, și mașinistul au fost omorâți și alți 6 oameni sunt grav răniți. Au fost cu desăvârșire zdrobite 7 vagoane de marfă.

— **Moravuri din Budapesta.** Ieri seara pe Andrassy ut din Budapesta a fost scandal mare: părinții și rudeniile unei fete au bătut până la sânge pe un doctor dantist (Nánási), care a înduplecat pe o fată să și părăsească părinții și să trăiască cu el. Publicul care se strânsese, a început să dea și el în doctor. Abia l-a scăpat poliția.

— **Abdicarea mitropolitului primat al Rusiei.** În clerul înalt din Rusia s'a ivit un conflict care a adus cu sine o schimbare în consistorul mitropolitan. Capul bisericii rusești, mitropolitul dia Petersburg, Antonin, și-a părăsit postul, înlocuit fiind cu mitropolitul din Moscova, Wladimir.

Mitropolitul Wladimir este cunoscut ca cugețator reacționar și ca mare aderent al partidului poporal, pe când mitropolitul Antonin nu arareori a pășit pe față împotriva acestui partid.

— **Un prețios dar de Crăciun,** — scrie »Bunul Econom« — ne pregătește corul teologilor din Sibiu cursul III-lea sufletelor iubitoare de artă. Tinerii apostoli sosesc prima zi de Crăciun cu trenul de 11 noaptea, spre a concerta a doua zi seara în favorul înfrumșetării bisericii gr. or. rom. din Deva.

A doua zi de Crăciun vor cânta sf. liturgie în biserica din Deva, unde se va celebra un scurt parastas pentru sufletele morților »Reuniunii a doua de înmormântare din Deva« și se va face sfințirea mai multor steaguri de ale reuniunii și filielor ei, azi 12 la număr.

Steagurile aceste aduc la fiecare caz de moarte câte 4 cor. pe seama »fondului de binefaceri« din care se va susține propaganda economică în popor și o școală de economie și meserii pe seama orfanilor reuniunii. Venitul aproximativ al acestui fond, după 150 morți la an, face 300 cor. anual. Afară de aceste venituri »fondul de binefaceri« mai primește însemnate ajutoare din aruncul benevol de câte 10 cor. dela orice ajutor, ce se va da la fiecare caz de moarte. Se mai adaogă și interesele de 6 proc. dela fondurile neridicate, cari sporesc an de an. Înmulțindu-se însă filiile și membrii, mortalitatea încă crește, prin ce se urcă și venitele cu siguranță anatematică.

Seara precis la 7 ore se începe marele concert cu mărgăritare românești bine alese.

Fii bineveniți, fiii noștri! La ale voastre vetre calde brațe deschise v'așteaptă.

— **Un frumos dar de Crăciun** este volumul I din colecția revistei »Neamul Românesc«, pe primul semestru al anului 1906. Revista asta scrisă în partea cea mai mare de unul din cei mai mari meșteri ai limbii și stilului românesc de dl Nicolae Iorga, este în același timp un volum de valoare literară și istorică. Pentru românii din Ungaria el devine și mai interesant prin faptul că cuprinde articolele dlui Iorga privitoare la vizitele grupurilor de români din Ungaria veniți să vadă expoziția națională din București în anul trecut și asupra istoricului concert al corurilor din toate părțile românismului de pe arenele române.

Cine vrea să surprinză pe un prieten, un cunoscut sau o rudenie cu o lectură într'adevăr frumoasă, folositoare și românească să se adreseze dlui Sever Bocu, Arad, Deák-Ferencz-u. 20, care mai are câteva exemplare din acest prețios volum. Prețul unui exemplar 6 cor.

— **Palatul Szapáry**, din Budapesta, una din frumusețile capitalei ungurești, a ars aseară. S'au nimicit o mulțime de lucruri scumpe și de artă, pe care numita familie le avea în posesiune de 400 ani deja. Pagubele se urcă la mai multe milioane. Intre altele au ars 16 tablouri de Benczur, mulțime de gobelinuri, portretul fostului doge venețian Mozarini și alte lucruri de preț.

— **Necrolog.** Primim următorul anunț funebrel: Direcțiunea casei de împrumut și păstrare »Mielul« din Poiana, aduce cu adâncă întristare la cunoștință moartea membrului său George Ghișe întâmplată la 25 Decembrie st. n. 1907, în etate de 70 ani.

Defunctul a fost înmormântat Sâmbătă, în 28 Decembrie st. n. a. c. la orele 10 a. m. în cimitierul bisericii din Poiana. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Poiana, la 25 Decembrie n. 1907.

Diracțiunea.

— **Moartea unui savant.** Zilele acestea a încetat din viață unul din cei mai mari astronomi ai Franței.

Pierre-Jules-César Janssen se născuse la Paris la 22 Februarie 1824. La început a studiat pictura. Mai târziu însă incredințându-se că n'are nici o înclinare pentru această artă, se înscrie la facultatea de științe și la anul 1860 ieși cu titlul de doctor în științe fizice.

Timp de 6 ani Janssen fu profesor de fizică la școala de arhitectură. În anul 1873 își puse candidatura la Academia de științe și fu ales membru în locul astronomului Laugier. Un an mai târziu fuse ales membru al biroului de longitudine și al societății regale din Londra. În anul 1876 fu numit director al observatorului dela Meuden, post care îl ocupă până în ziua morții. Janssen era comandor al legiunei de onoare.

— **Filica socialistului.** Ziarele din Franța înregistrează o senzație nu de toate zilele: fiica marelui socialist și anticlerical Jaurès vrea să intre în — claustru. Clericalii se bucură de acest eșec al ideii anticlericale chiar în familia celui mai mare dușman al bisericii. Socialistul tac. Se spune că Jaurès vrea cu tot prețul să împiedice — rușinea aceasta. Poate că-i reușește, poate nu. La tot cazul întâmplarea aceasta e o dovadă că simțul religios n'a pierit încă din Franța.

— **Pământurile regelui Leopold.** Regele Leopold al Belgiei are în Franța pământuri, de care ar voi să se scape, bine înțeles în schimbul unei bunisoare sume. Acum s'a pus în legătură cu ministrul de finanțe francez pentruca acesta să ajute la formarea unei societăți, care să cumpere pământurile regelui. Leopold făcea fel de fel de planuri; făcuse însă socoteala fără cârcimar, căci ministrul francez simplaminte i-a respins proiectul. Aici deci nu sunt bani. Acum regele și-a pus de gând să-și vândă un castel, cel din Lormo. Văduva Shay însă, pe care o imbiat-o să cumpere, i-a dat coră.

— **Ultima recercare.** Toți frații preoți cari au primit dela subscrișul opurile: »Amvonul« și »Propovedaniile« și n'au trimis încă prețul lor, sunt rugați, a trimite deloc subscrișului suma cu care datoresc, căci la din contră voiu fi silit a-i publică cu numele și eventual a încasă și pe altă cale. — Curtici, 31 Decembrie 1907. Ioan Nicorescu, paroh ort.-rom.

— **Monete romane în Bucovina.** Din un raport al dlui prof. de universitate Kaindl, rezultă că în unele localități din Bucovina mai ales în jurul Cernăuțului s'au aflat mai multe monete de pe timpul romanilor îndeosebi de pe timpul lui Vespasian, Lucius Verus, Antonius și a lui Hadrian. Monetele aceste aparțin secolului al doilea, datează așadar din timpul când Dacia era încă sub dominația romanilor.

— **Căutarea unor comori:** Se anunță din Panama că un alt îndrăzneț aventurier, englezul Robert Robinson, e pe punctul d'a debarca în insula pustie Cocos, spre a căuta comorile vestitului pirat. Don Pedro Benito. Guvernul republicii Costa Rica a concedat acestui englez permisiunea exclusivă d'a explora insula în cursul anilor 1908 și 1909.

Insula Cocos, cunoscută tuturor căutătorilor de comori, e situată la 600 de chilometri spre apus de Panama. Acolo a căutat refugiu teribilul pirat Benito, pe când era urmărit de vasele spaniole, în anul 1820. Acolo a îngropat dânsul o pradă foarte bogată, luată de pe corăbii.

Don Pedro s'a reîntors acolo după doi ani spre a ascunde alte mari tezaure în valoare de 75 de milioane franci. O mare cantitate de dolari de argint precum și săbii cu mânerul de aur masiv, potire și alte vase sacre de aur și o coroană cu un diamant cât oul de porumbel, s'ar afla în fundul unui puț.

— **În două ceasuri și 23 de minute ocolul pământului.** Un interesant experiment telegrafic a făcut dăunăzi ziarul »Politiken« din Kopenhaga. Pentru a încerca iuțeala diferitelor sisteme telegrafice ale tuturor țărilor, ziarul și-a adresat două telegrame de câte cinci cuvinte. Una a făcut ocolul în direcție ostică și a doua în direcție opusă. Depeșile și-au luat drumul pe la Shanghai — New York — Londra a doua pe la Londra — New York — Shanghai. Depeșa trimisă pe la Shanghai — New York — Londra, va să zică cea trimisă în direcție ostică a sosit mai întâi. Călătoria ei în jurul lumii reclamase trei ore și 23 de minute, va să zică ceva mai puțin de 2 1/2 ore. Pe drumul ei, depeșa a fost telegrafiată la 8 stații. Recordul acesta este și mai însemnat prin faptul că diferitele societăți n'au fost prevenite încât nu poate fi vorba de o iuțeală realizată prin măsuri extraordinare.

Judecând după recordul acesta două orașe învecinate din Ungaria sunt cu mult mai depărtate căci telegraful unguresc expediază o telegramă dintr'un oraș într'altul cu mult mai încet. Mai ales dacă telegrama să trimete pe timpuri de agitație electorală și de cătră români bunăoară. Căci când e vorba de telegramele partidelor guvernamentale ele ar face de sigur ocolul pământului cu mult mai repede ca telegrama lui »Politiken«.

— **Vin de deal din Ghoroc,** calitate escelentă, e de vânzare, cu prețul de 24 cr. (48 fil. litru). A se adresa comandele, minimale de 50 litre la dna Cristina Secula. Arad, str. Kossuth, 68. Butoaiele pentru comande sunt a se trimite la adresa Mitru Curuț, vințelor Györök.

— **Cadourile de Crăciun și de Anul nou** sunt de obicei bani aruncați, dacă acelea oferă numai o distracție trecătoare. Nu suma paralelor cheltuite la astfel de ocazii determină valoarea cinstei ce ni-o facem unul altuia. Dimpotrivă cu bani puțini ne putem face azi surprinderi frumoase de un frumos real și durabil. În privința aceasta una din cele mai nobile surprize, de sărbători, pe care un tată de familie o poate face familiei sale este o poliță de asigurare pe viață.

Adresați Vă din vreme Agentarii principale din Arad, (str. Széchenyi 1.) a băncii »Transilvania«, care răspunde imediat și gratuit la orice informațiune în direcția aceasta.

— **Cine vrea să surprindă cu un frumos și plăcut cadcu de Anul-nou pe iubiții săi,** să se adreseze cu încredere la juvaerghiul Weinberger Ferenc. Arad, Szabadságtér 20, (palatul Fischer Eliz). Fiind magazinul încărcat prețurile sunt reduse, marfa cea mai bună și serviciu prompt. Telefon 439.

— **Fața fragedă și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumusețea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adevărat ca adevărat bune în contra piștrurilor, petelor de ficat, coșuri, miteseri, roșeața mânilor. Dă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comandă la singurul preparator: Tó-nay Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

Ultime informațiuni.

București, 30 Dec. În ședința de ieri a Camerii, după vorbirile d-lor Al. Marghiloman, B. Missir, N. Filipescu, I. Brătianu și D. Sturdza, s'a votat și pe articole cu 101 voturi, din 103 votanți, *proiectul de lege privitor la tocmelele agricole.*

La Senat s'a votat azi proiectul de lege relativ la judecătorii de ocol.

Concert, petreceri.

Tinerimea Industrială și comercială din Arad, fără deosebire de neam, ține astăzi seară o petrecere în sălile dela Ipartestület. Va fi concert, cu concursul mai multor artiști, și apol dans.

Inteligența română din Boian invită la producția declamatorică-teatrală, ce se va aranja în 26 Decembrie (8 Ian.), a doua zi de Crăciun, în sala școlii gr.-ort. română din loc. Inceputul la orele 6 1/2 seara. Venitul curat este destinat pentru biblioteca bisericii din loc. Ofertele marinimoase se primesc cu mulțumită, sunt a se adresa la dl Iosif Crișan, paroh; se vor cvita pe cale ziaristică. *Comitetul aranjator.*

Economie.

Bursa de mărfuri și cfecte din Budapesta.
Budapesta, 31 Dec. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Apr. 1908 (100 kg.)	26 56—26 58
Secară pe Apr.	24 22—24 24
Ovăs pe Apr.	16 92—16 94
Cucuruz pe Mai 1908	14 66—14 68

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Apr.	26 56—26 58
Secară pe Apr.	24 28—24 20
Ovăs pe Apr.	16 92—16 94
Cucuruz pe Maiu 1908	14 70—14 72

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu			
De Tisa — — — —	24 K.	70—26 K.	30 fil.
Din comitatul Albei — — — —	25 »	—25 »	80 »
De Pesta — — — —	24 »	85—26 »	— »
Bănățenesc — — — —	24 »	90—25 »	70 »
De Bacica — — — —	25 »	05—25 »	85 »
Săcară — — — —	23 »	80—24 »	— »
Orzul de nutreț, calitate I.	15 »	90—16 »	10 »
» de calitate II	15 »	70—15 »	90 »
Ovăs » » I	17 »	05—17 »	40 »
» » » II	16 »	55—16 »	85 »
Cucuruz vechiu	— »	— — — —	— »
» nou	14 »	10—14 »	20 »

Slăbirea fizică

o împiedecă, corpul, musculatura copiilor, o desvoaltă Emulsiunea SCOTT. Acest leac e nutremântul cel mai bun și întăritor pentru copii și va vindeca și pe copilul d-tale cum s'au vindecat **mai multe mii de copii** prin folosirea acestui preparat. Le dă copiilor vioiciune. Dacă copilul e bolnăvicios să i-se dea imediat

EMULSIUNEA
SCOTT.

În fiecare sticlă e Emulsiune de SCOTT egal de fină și compusă din materii cu efect, în cantități egale recunoscute de lumea științifică. 12

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Se află în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunei vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Poșta Redacției.

Isvin. Primit și una și alta. Se va publică în dată ce va fi loc.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proorietar George Năchiu.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curăţitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

KASSA.

Se curăță sau se văpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpsec într'o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

In casuri de doliu, se văpsec imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericesti, brodăriile se curăță frumos și multă îngrijire.

S'a fondat la anu' 1874.

HAINÉ

pentru bărbați, juni și copii

din materie de cea mai bună calitate, cele mai moderne, cel mai bun croi, paltoane și pardesii de toamnă și de iarnă în cele mai favorabile condiții și mai ieftine prețuri la

Moskovitz Zsigmond

Liferațul inteligenței române

A * R * A * D,

Edificiul teatrului.

● Filiala în piața Szabadság Nrul 1. ●

Toate vestmintele gata, la dorință se întocmesc conform corpului, fără alta renumerație.

In fiecare săptămână

● ● mărfa nouă. ● ●

Tot felul de bunzi de călătorie, saci de picioare, și alte feluri de blănuri.

Telefon Nrul 534.

Rugăm a observa firma!

Cumpăr

cu prețul cel mai ridicat și vând dela domni haine bărbăteșii folosite, blăni de călătorie, mobile folosite, casse „Wertheim“, dulap de gheață, unelte de călărit, hamuri, puști și fere vechi, precum și metaluri ori cât de mari și mici.

Tot aci se poate găsi dela licitație luate, 500 bucăți de stofă fină pentru haine cu 5 și 6 fiorini pentru un costum.

Localul prăvăliei mele din Maiu este strada Asztalos Sándor (casa Grabner). Prăvălia de mobile se află pe Árpád-tér nr. 5 în colț (în casa bisericii izraelite)

După dorință merg și acasă și în provincie chemat print'o carte poștala.

Cu toată stima IULIU HERZFELD.

Drougerie nouă.

Oszkár Dubiniewicz

Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 8

Recomandă: Toffelul de articlii pentru curarea vitelor, îngrijirea bolnavilor și .. .. economia casnică. .. ..

Esente de rum și licor, pudre pentru față, săpunari, parfumuri, rum, cognac, teă în pachete și cantități după plac.

Aparate și ace pentru braudare fardere.

Plate de lemn formulate pentru lucrări Tarsó, Kerbschnitt și așa zise de ardere.

Drougerie nouă.

HREAN

nobil, dulce, se poate căpăta în cantitate mare Calitate escelentă klgr. 70 fil., firul 70—75 deca

Clasa I.	> 60	> >	40—45
> II.	> 50	> >	25—30
> III.	> 40	> >	18—20
> IV.	> 32	> >	14—15
> V.	> 13	> >	10—12

Din calitate amestecată, fire mai groase și mai subțiri, din rupturi klgr. 24 fil.

Comandele se pot face dela 5 klgr. în sus până la vagon, după comande de 20 cor. 10%, peste 500 cor. 15—20—25% reducere și se trimite porto franco, la dorință se trimite preț curent și detalitări

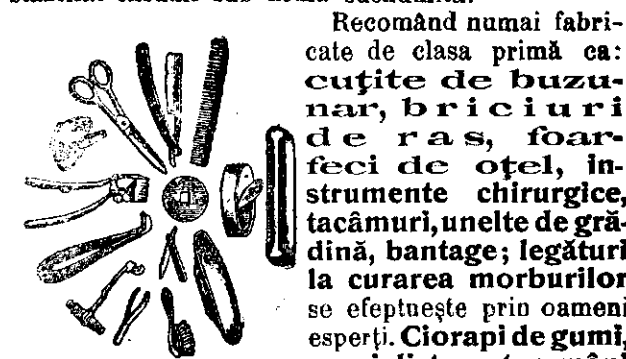
Biró Pál kertgazdagsága, Debreczen.

Tejnor János

Timișoara-Fabric, str. Andrássy 18.

P. T.

După 25 ani de activitate la firma Karl Koch, im permit a aduce la cunoștință, cumcă m'am, stabilitat insumi sub firma susnumită.

Recomand numai fabricate de clasa primă ca: cuțite de buzunar, briciuri de ras, foarfeci de oțel, instrumente chirurgice, tacămuri, unelte de grădină, bantage; legături la curarea morburilor se efeptuește prin oameni esperti. Ciorapi de gumă, specialist pentru mână

artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări se efeptuește garanție de oameni esperti.

TEJNOR JÁNOS,

instrumentar chirurgic, cuțitar și convacar absolvent.

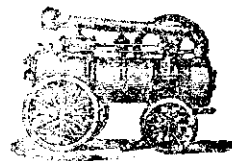
Szatmáry Mihály

MEȘTER DE CAZANE

Szeged, strada Pille nr. 25.

Intreprindere atât în loc cât și în provincie tot felul de reparări de cazane, mașini și locomobile la moare de aburi și fabrici de șirt. Aceste le efeptuește cu prețuri favorabile și pe lângă garanție.

La chemare prin scris, vin în persoană ori și unde.

George Bendorfean

pictor de biserici și auritor

Sibiu, Hermausplatz 3 (lângă cazarma cea mare).

Primește pictarea a tot felul de freșeuri ornamentare în ori ce stil, pictarea icoanelor dela — altar, tot felul de marmorare. —

Mai departe primește renovarea altarelor vechi, a amvoanelor și cristelnițelor, și aurirea lor.

La dorință se trimite o listă de prețuri; și pentru stabilirea lucrului se angajază cu plăcere să meargă ori unde pe cheltuiala proprie.

— Garantează pentru trăinicia lucrului. —

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás

stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chemicește curat și natural, în lichid din isvorele de acid carbonic din baia celebră Buziás, pentru prepararea apelor gazease, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chemice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beuturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

uroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii bincare Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZENSAV MÜVEK ES ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

TRISKA J.

Pianine — Cimbale — Piane
Harmonice

în prețul de fabrică se pot
căpăta și plătit în rate.

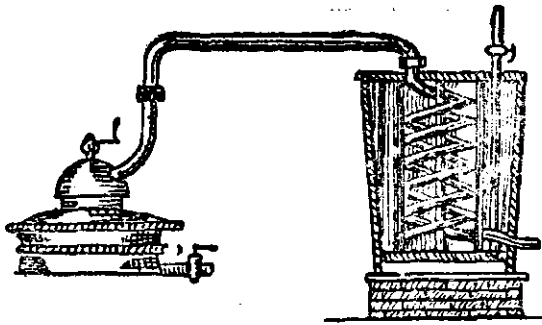
● Se închiriază instrumente. ●

Acordarea sau repararea în
loc sau în provincie o săvâr-
șește prompt.

Cel mai mare magazin
de piane în Ardeal **TRISKA J.**

J. CZSVAR
Sétatér-u. 10. (Casa propr.)

Recomand tutu-
ror fierbătorilor de
rachiu și de spirit
căldările
mele cele mai nouă
și de construcția
cea mai nouă, bre-
vetate, făcute după
sistem propriu.
Prețuri solide și fixe.

Afară de căldările de fier rachiu pregătesc în atelierul meu injectoare practice, de sistem propriu, contra peronosperii. Țin totdeauna în maga-
zinul meu cantitate mai mare de injectoare, ca să pot satisface momentan
comandele mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă
de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco pre-
țuri curente ilustrate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar
UJVIDEK, strada Lázár nr. 14.

S'a început deja **marele târg de Craciun, la**

REICHEL.

In bazarul de concurența vis-à-vis cu statua „Libertații“.

Asortiment uriaș de jucării și obiecte de lux aranjat pentru jucării de copii și obiecte de lux, cu prețuri cari nu au mai existat.

In grupuri de 5, 16, 25, 45 și împărțit.

Ca orientare pentru public dăm următoarele informații:

Grupul 25.

Ciasornic cu mașinărie, tren, automobil, closon omnibus, jucărie sunătoare, mașină de călcat de nichel, piano cu 8 tonuri, cărți cu chipuri indistrugibile, cărți de povești: Robinson, Orün, Andersen; Lumca basnelor tinerețef jocuri de societate, păpuși îmbrăcate în număr mai mare de 100 păpuși veritabile franceze în mărime de 22 centimetri, ciasornice de buzunar cu trăgător, vatre de casă, mățuri în număr mare, animale de tinichea, roțile sunătoare, creion în formă de cheie, cușite creioane și focuri, săbii, puști, chipuri, vioare, mobile de casă, recvizite de bucătărie, soldați de fier, păpuși de celuloid indistrugibile, figuri de jucat, etc.

Grupul 45.

Ciasornice de tras cu mașinărie, trăsuri electrice cu conduct superior, automobil mobil cu vagoane colorate de tras, un aerobat puternic, closoni, și tot felul de animale, omnibus — motor, vapoare, noutăți de ciasuri sunătoare, armă de casă ideală cu tablă de țintă, trăsura de purtat, echipament întreg de soldat, baionetă cu piele lustruită cu lac, serviciu de porcelan pentru șase persoane, miel cu tonuri muzicale, soldat puternic de nedistrus 6 bucăți, cărți cu chipuri și cu povești, trăsura de păpuși cu roate de gumă, vase de cuină din tinichea, odaie de baie aranjată, mașină de călcat de fier, mojar, strângător de bani cu ciasornic și clopoțel domino de os, păpuși mari de gumă, iepure îndoit regulabil, closoni regulabili, tipografii pentru copii, de mână, lăterne magice, mașini de abnri veritabile, cuburi ilustrate 12 la număr, zidărie de piatră ca joc pentru copii, dulap, mașină pentru socotit, de copii, dobe cari se pot șuruba cu regulator; etc. etc.

Grupul 90.

Animale regulabile trase cu piele, mici mari cu voce și animale din masche, vase frumoase, soldați indistrugibili călări, meagerii, trenuri regulabile cu șine, tot felul de figuri și animale, și mașini de vapor, corăbii, scrinuri «Riditer» de piatră, ferestrău de strugar cu garnitură, figure de șac puternice cu tablă de închis, dominc de os cu 45 de figuri și 100 și 100 de alte articole.

Păpuși franceze mișcătoare de lemn.

Mărime în centimetri: 26 28 30 32 34 36 39 42 46 50
35 40 45 50 60 80 90 110 145 160

Afară de aceasta un mare asortiment de păpuși de piele, păpuși îmbrăcate sau de

Păpușele cumpărate la mine le repar, eu, în caz dacă se strică, și primesc tot felul de reparări posibile.

Mare asortiment în artile pentru înfrumșetarea pomului de Crăciun.

Gramofoane și fonografe, cilindre și plăci de gramofon în tot felul de spicii.

Cai pentru copii, de legănat, în toate mărimile.

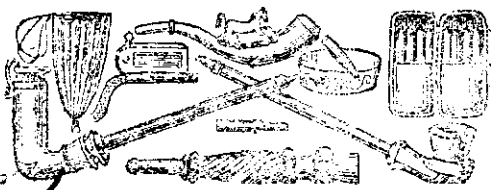
Obiecte de lux:

Album de ilustrate de plüsch dela 45 cr. în sus, album de suvenir de plüsch dela 25 cr. în sus, casete de cusut, serviciu cu farfuzii 10 cor., serviciu de țuică 45 cr., uriaș magazin în obiecte: pentru spălat, mâncat, de ceaiu, portofolii de piele brodate, ciasornice, marmoră sculptată, mese mici de gust, serviciu de fi mat de bronz și nenumărate alte obiecte.

Cumpărați argint de China, ocazional.

Umbrele sau ploiere de mătăsă și otoman cu 1 florin 70 cr. și nenumărate alte articole.

Tot cumpărătorul capătă o mare fotografie.

BAUER GYULA

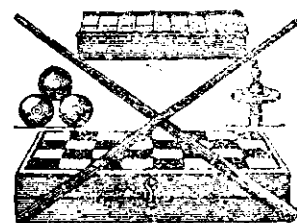
ARAD, PALATUL MINORITILOR.

Cele mai avantajoase daruri de Crăciun și Anul-Nou, în magazinuri bogate.

Recomandă pe lângă chezășie pipele de spumă veritabile, precum și trăgătoare (camise), pipele mici de cigaretă și țigare din borosțean pregătite artistic. Afară de aceasta țin în magazin cele mai fine ciubucuri din materie turcească și din spumă de mare, foarte ieftine.

Magazin mare de camise de prun și vișin.

☞ **Pun chezășie în sbris, că marfa mea e veritabilă.** ☞

Se primesc reparări, cari se în de ciclit și strugării.

Comandele din provincie se efulnesc repede.